

Карпенко Роман Валерійович
викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

РОЗКРИТТЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Вагомий внесок у вирішення проблем попередження та розслідування економічних злочинів зроблено такими вченими як О. Абрамов, О. Бандурка, Г. Клімов, А. Новицький, В. Швець, В. Шендрик, В. Шиканов та ін. Але, незважаючи на вагомий внесок зазначених вчених, зростання кількості правопорушень в економічній сфері обумовлює необхідність проведення подальших досліджень із цієї проблематики. В умовах економічної стагнації в країні та світі спостерігається зростання злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом, шахрайств з платіжними картками, викраденням паролів та пограбування банківських рахунків, маніпулюванням з фінансовою звітністю з метою ухилення від сплати податків, незаконним заволодінням чужим майном, крадіжками інформації з комп'ютеризованих баз даних фінансово-кредитних установ та суб'єктів господарювання тощо

Тенденція до збільшення кількості правопорушень в економічній сфері, що спостерігається протягом останніх років, визначає пріоритетну роль правоохоронних органів, зокрема органів внутрішніх справ, одним з основних завдань яких є захист економічних прав і інтересів суспільства, суб'єктів господарювання усіх форм власності та громадян, збереження економічного суверенітету та економічної цілісності України. При цьому ефективність роботи правоохоронних органів, зокрема органів внутрішніх справ, багато в чому залежить від можливості використання новітніх технологій оперативно-розшукової діяльності, що обумовлено, по-перше, еволюційним розвитком науки і техніки та накопиченням практичного досвіду, по-друге, появою новітніх форм та способів вчинення злочинів. На думку академіка О.М. Бандурки, одним з основних завдань щодо підвищення ефективності оперативно-розшукової діяльності є підняття ступеня готовності оперативних підрозділів до роботи з інформаційними системами, до активного використання ними новітніх інформаційних технологій у своїй професійній діяльності, переосмислення традиційних підходів та методів, формування нового – системного мислення, оволодіння умінням бачити в нових інформаційних технологіях не тільки систему знань, але і сукупність практичних прийомів, методів і засобів, що розширюють межі можливостей користувачів таких систем [1; 2]. Основою розкриття будь-яких злочинів, у тому числі й економічних, є наявність попередньої інформації про злочин і особу, яка його вчинила, що використовується у процесі попередження, виявлення, розкриття і розслідування

економічних злочинів. На думку Міллера Л.Ю., інформаційне забезпечення процесів розкриття і розслідування злочинів, а іноді і їх виявлення, є основним фактором підвищення ефективності оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ [3; 4]. Стрімкий розвиток інформаційних технологій, що спостерігається протягом останніх років, підвищує вимоги до засобів отримання, збереження та передачі інформації в процесі розкриття економічних злочинів. Це пояснюється специфікою економічних злочинів, обумовленою документопотоками та документообліком, що супроводжують економічні та фінансові операції, механізмом утворення слідів, виявлення місць їх локалізації, встановлення напрямів та форм руху слідової інформації, а також складністю злочинності в економічній сфері. Крім того новий Кримінальний процесуальний кодекс України передбачає розширення підслідності правопорушень, які розслідують органи внутрішніх справ, і віднесення до їх компетенції досудового розслідування кримінальних правопорушень в економічній сфері, які раніше відносилися до компетенції органів прокуратури та Служби безпеки України.

Таким чином, протидія економічним злочинам є важливим напрямом забезпечення економічної безпеки держави та укріплення законних економічних основ державної системи України. Ефективність розкриття та розслідування економічних злочинів, що характеризуються складністю, багатоаспектністю та постійною зміною форм вчинення, багато в чому визначається існуючими методиками, технологіями та спеціальною технікою, що використовується оперативними працівниками та слідчими в оперативно-розшуковій діяльності. Постійна зміна форм та способів вчинення економічних злочинів підвищує роль та значення інноваційних технологій оперативно-розшукової діяльності, що створюють сприятливе середовище для протидії економічним злочинам. Позитивним аспектом також є вивчення досвіду боротьби з економічними злочинами у міжнародній практиці та визначення механізмів взаємодії з іншими відомствами та структурними підрозділами правоохоронних органів.

1. Аналітичний огляд організації роботи поліції зарубіжних країн щодо протидії злочинам у сфері високих технологій. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://42827.ncbint00.web.hosting-test.net/?p=883>.

2. Бандурка О.М. Оперативно-розшукова діяльність. Частина I: підручник / О.М. Бандурка. – Х: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2012. – 436 с.

3. Зарубіжні правоохоронці ознайомилися з роботою тренінгового центру. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua>.

4. Миллер Л.Ю. Интеграционный метод в теории и практике оперативно- розыскной деятельности органов внутренних дел: препринт монографии / Под общ. ред. д-ра юрид. наук, проф., засл. деятеля науки РФ Г.К. Синилова. – М.: Издательский дом Шумиловой И.И., 2013. – 54 с.